

Theodor Röling

**Summa Principalium controversiarum Calvinianarum Doct. Joh. Hoornbeekii
Prof. olim Leid. aucta & refutata à Theodoro Rölingio**

Rostochi[i]: Richel, 1667

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729959155>

Druck Freier Zugang

Fg 3939.

547

XX
XI

Summa

Summa

Principalium controversiarum Calvinianarum

Doct. Joh. Hoornbeekii Prof. olim Leid.

autha & refutata

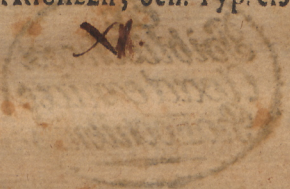
à

THEODORO RÖLINGIO.

ROSTOCHI,

Typis JACOBI RICHELII, Sen. Typ. cl^o l^o c^o lxxvii.

XI

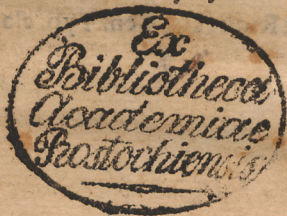
J.g - 3939.

NOBILISS. AMPLISS. & PRUDENTIS
Inclytæ Civitatis Osnab. & Ecclesiæ Cathar

SENATUI

Patronis suis honorandis

Perennem in Christo salutem!

Honoratissimi Domini, meritissimi
Patres Patrie.

Dies, quo Vester verè divinus amor me ab-
sentem vocavit ad munus Ecclesiasticum an-
gelicis tremendum humeris, mihi latus & tristis
fuit; LÆTUS consideranti singularem Dei provi-
dentiam in movendis sine meâ & meorum operâ
Vestris animis ad me indignum eligendum & a-
liis fortè dignioribus præferendum. TRISTIS per-
pendenti periculosam animarum curam, hæte-
nus enim tantum anime meæ vi præcepti, nunc
autem tot animarum cura vi vocationis mihi in-
cumbit, incumbit mihi vix animam meam ser-
vanti tot animarum cura, hac addita commina-
tione: Sanguinem earum de manu tua repo-
scam, quæ res mihi jam per aliquot annos in
oculis & animo adeò versata, ut nunquam cer-
tam functionem Ecclesiasticam ambiderim; sed
in hunc usque diem, quantum per conscientiam
licuit, declinaverim, quod & hæc vice facerem
nisi manifesta legitime vocationis indicia per-
stringerent oculos, convincerent animum. Vi-
ctas igitur do Deo per Vos vocanti manus, obedi-
entes addo pedes; victas do manus, fretus ea
spe, DEUM, qui Vobis Maximis meis Fautori-
bus dedit mentem me vocandi, mihi rectè vocato
non denegaturum vires Vestre vocationi, si non

ex toto, homo enim sum, saltem ex parte respon-
dendi; obedientes addo pedes, modò hoc unicum
à Vobis Venerandis meis Patronis dedicatio-
ne exiguarum harum pagellarum ad exercitium
aliquod privatam destinatarum impetravero, ut
nimirum paucarum septimanarum moram
non agrè ferre velitis, nullum enim alium in
finem nisi ad honorem Summi Numinis &
commodum charissimæ Patriæ in transitu, ad
quem me jam accinxi, qua possibile celeritate,
visurus sum unam aut alteram Germaniæ A-
cademiam, & collocuturus cum quibusdam
Orthodoxis Theologis, quo factò sistam me
DEO & VOBIS. Valete interim Optimi Pa-
triae & Ecclesie Patres & favere pergite

Vest. Nobil. Amplit.

Datum Rostochi
An. 1667. M. Jun.

Observantissimo

THEODORO RÖLINGIO.

I. N. J.

Proœmium.

N dentur tres generales errorum Calvinianorum classes & duo eorum fontes?

Resp. Ita sine præjudicio veritatis & patrocinio falsitatis statuimus, referentes ad primam classem errores in articulo de *Cœna Domini*, qui juxta vaticinium B. nostri Lutheri in lib. quod verba Christi adhuc firma stent alibiq; , genuit errores de *Persona & Officio Christi*, qui recensentur ab Hoornbeek quæst. I. & II. Ad secundam, errorem in articulo de *Providentiâ divinâ*, cujus fœtus sunt errores de *Prædestinatione & Conversione*, quorum meminit Hoornb. qu. III. IV. V. Ad tertiam errores in articulo de *Libertate Christianâ circa adiphora*, qui quoniam non sunt tanti momenti ac hi modò numerati eos alii occasione refutandos servabimus. Generales horum errorum fontes sunt duo: *Abusus rationis & novandi cupiditas*; Ex illo manarunt principales classis primæ & secundæ errores, ut non solùm ex confessione Zwinglii in colloq. Marpurg. Tom. IV. Jen. Germ. p. 468. sed & ex ponderatione argumentorum, quibus pro singulis ultimò pugnant, patet. Ex hoc profluxerunt minùs principales classis tertix errores, ut non solùm ex reformatione Caroloistadii in Acad. Witteb. T. III. J. de Imag. & Miss. p. 38. sed & ex consideratione adiphororum, quæ leves vel nullas ob causas penitus abrogant, constat.

Nota 1. Nos non calumniæ, sed discriminis & cautelæ ergò appellamus hosce nostros adversarios

à Calvino præcipuo errorum Caroloſtadii & Zwinglii interpolatore & auctore *Calvinianos*, eodem jure, quo Scriptura à Nicolao Nicolaitas, Eccleſia primitiva ab Ario Arianos, à Neſtorio Neſtorianos. Eccleſia hodierna à Papâ Romano Papiſtas, à Socino Socinianos, ipſi Calviniani noſtrates à Luthero Lutheranos appellant.

2. Quæſtiones, ut olim in Summâ Controverſiarum Papalium ſuſimus ex *Hoornbeekij Summâ Controverſiarum Religionis*, & quidem lib. I X. cujus titulus de Lutheranismo, p 726. edit. ſecundæ, ut anſam haberemus ipſis adverſarii verbis oſtendere fidem Calvinistarum ſubdolam in formando controverſiarum numero & ſtatu, & ſtatum enim & numerum controverſiarum principalium non raro diſſimulat Hoornbeekius, ut ex ipſâ tractatione videre eſt, citavimusq; ad eas ex ſcriptis adverſariorum *Acta Colloq. Mompelgarteniſis* edita Wittebergæ typ. Myliand. An. 1613. & *Syllabum controverſiarum cum Lutheraniſ Henrici Altingij* editum Amſtel è Joh. Janſ. 1647. ideò quod illa quoad theſes & reſponſiones à Viris apud Calvinianos magni nominis, ut Theodoro Beza, Abrah. Muſculo, Anthonio Fajo &c. præviâ meditatione & deliberatione concinnata, ac quoad diſſertationes Theod. Bezæ cum Jac. Andrea bonâ fide relata ſint, teſtante Illuſtriſſimo Principe Friderico in præf. Hic apud Giſbertum Voetium in Bibliothecâ Stud. Theolog. lib. II. p 581. edit. Ultraj. An. 1651. hoc ſingulare habeat elogium: *Inprimis Theologia Elenchtica D. Altingij ejusq; Exegeſis Aug. Conf. cum ſubjectis controverſis, quæ omnium in hoc genere ſcriptorum lectioni præmiſtende.*

Quæ.

Quæstio prima.

Num Christi Corpus & Sanguis verè & substantialiter in sacrâ Cœnâ præsens sit, ita ut oraliter ibi, atqve ab infidelibus etiam sumatur?

Hæc quæstio Hoornbeekii se dividit in tres controversias: Prima est de genuino verborum institutionis sensu; Secunda de substantiali corporis & sanguinis Christi in S. Cœnâ præsentia; Tertia de orali omnium & singulorum communicantium etiam infidelium manducatione & bibitione.

Status primæ controversiæ est.

An hæc Salvatoris Sacramentum Cœnæ instituentis verba: *Hoc est Corpus meum, Hoc est Sanguis meus*, propriè secundum simplicem & nativum sensum absque tropo & figurâ sint intelligenda & explicanda?

Affirmativam cum Zwinglio & nocturno ejus monitore amplectuntur Calviniani; sed mira cum sententiarum varietate: Alii subjectum *Hoc* depravant, & per adverbium *Hic* explicant, ut Carolostadius &c. Alii copulam *Est* invadunt, & pro significat sumunt, ut Zwinglius &c. Alii ad prædicatum *Corpus & Sanguis* confugiunt, & in *signum corporis & sanguinis* mutant, ut Oecolampadius &c. Alii desperatæ hujus causæ præsidium, nec in subjecto, nec in copulâ, neque in prædicato præcisè, sed in totis his enunciationibus quærun, easq; dicunt, vel rhetoricè

toricè improprias & *Metonymicas*, ut Calvinus &c. vel logicè improprias & *Analogicas*, ut Keckermanus &c. B. Lutherus hæc Sacramentatorum bellam jam sub initium infelicis hujus controversiæ referens tacitè indicat: *Cum in ipso statim exortu Sacramentaria heresis, ita in diversas partes fuerit scissa, ut ex unâ hydræ instar septiceps quodammodo fieret, perinde hoc fuisse quasi celo clamaret Spiritus Domini: Cavete ab illa heresi!* ut rectè quidam nostrorum non vulgaris notat.

Negativam cum B. Luthero & venerando Patrum choro unanimiter tuentur Evangelici. Quia

I. Nulla necessitas nos à propriâ, simplici & nativâ supra citatorum testamenti Christi verborum significatione ad impropriam, variam & alienam Sacramentatorum interpretationem pellit.

Referimus autem has propositiones sacramentales: *Hoc est Corpus meum, Hoc est Sanguis meus*, (salvis earum prærogativis) ad numerum earum propositionum, quæ demonstrativæ & exhibitivæ vocantur, & adhibentur ad complexum diversarum substantiarum suo modo unitarum, quarum una in sensu incurrit, altera verò sensibus non æquè obvia est, demonstrandum vel etiam exhibendum, quales v. g. sunt; Quando debitor ostendens creditori marsupium pecuniâ refertum dicit: *Hoc est pecunia tua*; Oenopola exhibens hospiti cantharum vino plenum ait: *Hoc est vinum Rbenanum*, & ut quivis sanæ mentis has

tis has communi usu tritas propositiones propriè & non tropicè intelligit & explicat, ita etiam has sacramentales propositiones propriè & non tropicè intelligendas & explicandas esse censemus. Proprius autem, simplex & nativus adductarum propositionum sensus est hic: *Pecunia in hoc marsupio contenta est pecunia tua; Vinum, quod tibi cum vel mediante hoc calicem porrigo, est vinum Rhenanum; Corpus cum vel mediante hoc pane exhibitum est Corpus meum; Sanguis cum vel mediante hoc vino exhibitus est Sanguis meus.* Tò *Hoc* in verbis Christi supponit confusè pro eo quod cum pane & vino ad manducandum & bibendum à Christo porrigebatur. Tò *Est* indicat sacramentalem rerum terrestrium panis & vini cum rebus cœlestibus Corpore & Sanguine Christi unionem. Tò *Corpus* notat distinctè verum Christi corpus, quod ex Maria Virgine natum & pro mundo in mortem traditum est. Tò *Sanguis* verum Christi Sanguinem pro mundo in arâ crucis effusum & ad Novum Testamentum sancendum ac in nobis obliandum ratione suæ substantiæ necessarium, conf. Exod. XXIV, 8. cum Matth. XXVI, 28.

II. Evidens trium Evangelistarum & Apostoli Pauli consensus omnem tropum ab ultimis his Servatoris nostri verbis removet.

Subjectum *Hoc* à τὸν *Hic* Carolostadii vindicant Lucas & Paulus dum poculum græcè ποτήριον (quod formaliter non materialiter ipsum potum benedictum

nedictum in poculo contentum denotat, ut ex etymologia vocis, contextu & collatione reliquorum Evangelistarum & Pauli cuius obvium est) Sangvinem & communicationem Sangvinis Christi dicunt. Copulam *Est* pro *significat* cum Zwinglio sumendam non esse docent Matthæus XXVI, 26. 27. Marcus XIV, 22. 24. Lucas XXII, 19. 20. Paulus I. Cor. XI, 23. 24. dum uno ore Christum: *Hoc esse corpus suum, hoc esse Sangvinem suum* Novi Testamenti dixisse referunt. Prædicatum *Corpus & Sangvis in signum corporis & sanguinis* cum Oecolampadio mutandum non esse iterum uno ore monent quatuor modò citati sancti Dei viri locis notatis; dum Lucas & Paulus corpus pro nobis *datum & fractum*, Matthæus & Marcus sangvinem pro multis *effusum* hospitibus primæ Cœnæ edendum & bibendum à Christo exhibitum esse memorant. Totas denique enunciationes à fordibus Calvinii & Keckermanni præter Evangelistas imprimis purgat Paulus dum I. Cor. X, 16. panem fractum *participationem* corporis Christi & calicem benedictum *communicationem* sanguinis Christi esse dicit.

III. Notabiles institutionis hujus Sacramenti circumstantiæ proprium, simplicem & nativum harum propositionum sensum sudent.

Planè enim non est verisimile optimum & sapientissimum hujus Sacramenti authorem, ultimam suam de mysterio salutem universalis Ecclesiæ vel maximè concernente voluntatem in perplexis obscurorum

scutorum, inusitatorum, merè figuratorum & alibi
vocibus propriis non explicatorum verborum invo-
lucris charissimis suis hæredibus relinquere voluisse.

Nota. Ut Calviniani ob temerarium rationis
iudicium à proprietate verborum: *Hoc est Corpus me-
um, Hoc est Sanguis meus*; ita Pontificii ob lucrosum
Missæ sacrificium à proprietate verborum: *Quod pro
vobis traditur, Hoc facite in mei recordationem*, recedunt.
Calvinianos à proprietate horum verborum recede-
re constat ex his Bezae & factorum in colloq. Mom-
pelig. Resp. ad dogm. 1. p. 26. *Nos contra existimamus
verba institutionis Domini, καὶ τὸ πᾶν accipi, salvâ
fidei analogiâ non posse. & ex hac Altingii in Syll. p. 143.
Panis est Corpus Christi & Vinum ejus Sanguis - per Me-
tonymiam sacramentalem, quæ rerum signatarum corpo-
ris nimirum ac sanguinis nomina signis ipsis pani & vino
tribuuntur; discedere ob temerarium rationis judi-
cium, argumenta illorum, quæ quoad maximam
partem fictis inter articulos fidei contradictionibus,
& principiis rationis partim falsis, partim malè ap-
plicatis nituntur. Pontificios à proprietate citato-
rum verborum recedere patet ex Concil. Trid. sess.
XXII cap. 1. & can. 2. Bellarm. lib. I. de Missa cap.
XII. §. Præter illa. Tom. III. ubi τὸ Traditur in Offer-
tur, & τὸ Facite in Sacrificate mutant; recedere ob
lucrosum Missæ Sacrificium nundinationes & em-
ptiones privatarum Missarum sufficienter docent.
Adde quod & Calviniani & Pontificii has enuncia-
tiones *Hoc est Corpus meum & Panis est Corpus meum,**

malè

malè dicant habendas esse pro ævipollentibus, Ursinus in colloq. Maulbrun. p. 267. 268. *Ihr respon-
dirt ad minorem per negationem, leugnet diese Rede/
das die zwo reden / das ist mein Leib / das
Brodt ist mein Leib / gleich gelten / welches wir
uns nicht versehen &c.* Alting. in Syll. p 144.
*Christus dicit de Pane, Hoc est Corpus meum. Necessum
est ergò ut Panis sit corpus Christi &c.* Bellarm. l. III.
*de Euchar. c. XIX. Si quis denique dicat, nullam fieri
mutationem, is cogetur dicere, panem non mutatum da-
tum esse Apostolis, & de illo esse dictum: Hoc est Corpus
meum, id est, Hic panis verus, ac triticeus verè ac propriè
est corpus meum, id. ib. §. Quod verò. Hoc album ante
consecrationem supponit pro pane: post consecratio-
nem – pro quantitate remanente. In hoc ultimo tan-
tùm apparet aliqua inter Calv. & Pont. dissensio.*

Status secundæ controversiæ est:

An ipsa corporis & sanguinis Christi substantia
per & propter Christi ordinantis & instituentis vir-
tutem & voluntatem pani & vino sacro & Euchari-
stico modo supernaturali & incomprehensibili in
his terris præsens sit?

Neg. cum Hoornbeekio Theod Beza ejusq; so-
cii in colloq. Mompelg. th III p 17. Henr. Alting.
in Syllabo controv. cum Luth. controv. de Cœnâ
qv. I. p 143. seqq.

Nos Aff. Quia

I. Verba institutionis in proprio & literali sensu
accepta

(15)
accepta sacramentalem panis & corporis, vini & sanguinis Christi unionem inferunt. vid. contro. præced. & conf. Gal. III, 15.

II. Explicatio S. Pauli, quâ panem sacrum & Eucharisticum dicit esse *κειραίναν & κάλυτρον & χερσῶν* & poculum sacrum ac Eucharisticum *κειραίναν & κάλυτρον & χερσῶν* realem corporis & sanguinis in S. Cœna præsentiam indicat. vid. I. Cor. X, 16. & conf. Chrysof. ad h. l.

III. Natura N. T. quæ non consistit in significatione & adumbratione substantiæ absentis ut V. T. sed in exhibitione & communicatione ipsius substantiæ præsentis perpetuum substantialis corporis & sanguinis Christi in his terris testimonium requirit. vid. Exod. XXIV, 8. Heb. IX, 11. 14. 19. 20. & conf. Coloss. II, 17. Heb. X, 1. Adde I. Joh. V, 6 8.

Nota. Ut Calviniani partem seu rem Cœnæ cœlestem suis tropis; ita Pontificii partem seu rem Cœnæ terrestrem sua transubstantiatione sacrilegè tollunt. Prius constat ex his Bezae in coll. Momp. p. 55. *Veritas corporis Christi non concedit corpus Christi eo loco præsens esse, ubi panis cœnæ distribuitur: quod tantum in cœlo est, & non in terris, usq; ad diem extremi iudicij.* Alting. in Syll p. 144 145. *Est ergo panis non nisi monumentum ac memoriale pignus mortis Domini. Recordatio non est corporaliter præsentium sed absentium.* Posterius ex Concil. Trid. Sess. XIII, c. 4. & can. 2. Bellarm. lib. III. de Euchar.

Euchar. cap. XVIII. § Erroribus Tom. III ubi *totalem conversionem substantiæ panis & vini in corpus & sanguinem Domini* sub anathemate introducunt. Adde quod Bellarminus lib. IV. de Euchar. cap. XXIV. §. Ac primum. T. e. communionem sub una inter alias hac ratione astruat: *Non autem posset vinum in parvâ quantitate tamdiu conservari, quin acesceret, & corrumpetur.* ex qua vides ne vinum acescendo & intereundo proderet transubstantiationis figmentum inter alia contra scripturam & antiquitatem (ut expressè fatetur Concil. Constant. sess. XIII.) laicis totum calicem benedictum ablatum esse.

Status tertix controversiæ est.

An præter manducationem corporis & bibitionem sanguinis Christi spiritualem in N. T. detur aliqua manducatio & bibitio sacramentalis, quâ omnes & singuli communicantes non solum digni & fideles, verum etiam indigni & infideles cum pane & vino benedicto tanquam mediis divinitus institutis ipsam corporis & sanguinis Christi substantiam ore corporis tanquam instrumento divinitus ad id ordinato licet non physicè & capernaiticè tamen verè & realiter edant & bibant?

Neg. cum Hoornbeekio Beza ejusq; socii in coll. Momp. th. IV. p. 18. Alting. in Syll. controvers. de Cœna qv. II. & III. p. 157. seq. & 167. seq.

Nos. Aff. Quia

I. Christus in verbis institutionis ad omnes & singulos

gulos tunc communicantes & usq; ad finem mundi communicaturos dicit: *Accipite, Edite Hoc est corpus meum, Accipite, Bibite, Hoc est sanguis meus* (vide Hist. S. Cœnæ apud tres priores Evang & Paulum) & omnes primæ Cœnæ hospites (inter quos etiam fuit Judas Ischarioth ut colligitur ex Luc. XXII, 21. Joh. XIII, 30.) ex poculo cum vino Eucharistico sanguinem Dominicum ei sacramentaliter unitum continente biberunt. teste Marco XIV, 23.

II. Paulus etiam de indignis & infidelibus asserit non solum quod participes fiant panis & vini benedicti quæ sunt *communicatio* corporis & sanguinis Christi, sed & quod manducando talem panem & bibendo tale vinum indignè rei fiant corporis & sanguinis Domini, eo ipso quod illa manducatione & bibitione non discernant non signa corporis & sanguinis, ut putant Calviniani, sed ipsum *corpus* & ipsam sanguinem Domini ibi præsentem, ut statuit S. Paulus. I. Cor. X, 16. 17. & XI, 27. 29.

III. Ut incredulitas accipientis baptismum ita etiam sumentis Cœnam non tollit substantiam sed tantum salutarem usum rerum cœlestium horum Sacramentorum, juxta regulam hæctenus ab utraque parte contra Pontificios defensam: *Incredulitas sive perfidia hominum non potest fidem sive promissionem Dei reddere irritam.*

Nota. Ut Calviniani fidem ad manducationem sacramentalem requirendo manducationem sacramentalem: Ita Pontificii vetustiores, fidem, recen-

(10)
tiores, influxum fidei activum à manducatione spiri-
rituali excludendo manducationem spirituales
violant. Prius constat ex his Bezae in coll. Momp.
Resp. ad th. i. p. 22. *Ipsius Christi nullam aliam statimus
perceptionem, sive in simplici verbo, ut Job. 6. sive in sa-
cramentis, ut in institutione Cœnæ Domini, nisi spiritali
idem, id est, eam, qua Spiritus S. virtute & fidei instru-
mento peragitur.* Alting. in syll. p. 168. *Hujusmodi man-
ducationem sacramentalem, qua corpus Christi in, cum, sub
pane: sanguis ejus, in, cum, sub vino percipiatur, non
agnoscimus.* Posterius ex concil. Trid. Sess. VII. can.
6. de sacram. in genere, ubi ex mente vetustiorum
Pontificiorum asseritur: *Sacramenta novæ legis con-
ferre gratiam ipsam, saltem non ponentibus obicem.* conf.
can. 8. ubi opus operatum veterum Scholasticorum si-
ne ulla limitatione approbatur & can. 16. ejusd. sess.
de Baptismo, ubi baptismum parvulis prodesse sine actuali
ipsorum fide docetur. Et Bell. lib. II. de effectu Sacr.
c. l. §. igitur ut. Tom. III. *Voluntas, fides & pœnitentia in
suscipiente adulto necessario requiruntur, ut dispositiones
ex parte subjecti, non ut causæ activæ.* Adde quod post
concil. Trid. sess. XXI. cap. I. Bell. lib. I. de Euchar.
cap. V. & VI. nec non lib. IV. cap. XXI. æquè ac Al-
ting in Syll. p. 158. uterq; cum aliis cap. VI. Job. de
manducatione sacramentali interpretentur contra
textum, contextum, chronologiam & auctoritatem
Sanctorum, de textu, contextu & auctoritate San-
ctorum, vid. prolixè Thom. de Vio Cajet. Cardin.
S. Sixti ad Part. III. Thomæ qv. LXXX. art. 12. p. m.
268. ed. Antv. 1612. de Chronologiâ Andr. Rivetus
celebris Doctor Calvin. in præf. Cath. Ortod. qv.

l. §. 10. p. 14. edit. Lugd. 1630. habet hæc: *Addit Capernatas dixisse, veram Christi carnem non esse in Sacramento. Sed de Sacramento nulla tum fuit controversia, quod nondum erat institutum.*

COROLLARIA.

1. In his enunciationibus Ecclesiasticis: *Panis est corpus Christi, vinum est sanguis Christi*, corpus de pane & sanguis de vino non tropicè nec logicè, sed quasi per accidens inusitatè prædicatur.

2. Coexistentia duarum completarum substantiarum Sacramentalis malè dicitur *consubstantiatio*.

3. *Manducatio verè & propriè dicta* fieri potest sine consequentibus physicis actionibus, ut contritione dentium, concoctione stomachi, transmutatione in chylum, sanguinem, semen & carnem, traiectione in secessum.

II.

Num humana Christi natura sit ubiq; præsens, idq; ex communicatis sibi realiter divinæ naturæ proprietatibus nempe omnipræsentiâ, omniscientiâ, omnipotentiâ & adorabilitate?

Altera hæc quæstio HoornbeekI commodè includi potest tribus capitibus; Primum agit de communicatione proprietatum generaliter; Secundum
B de com-

de communicatione naturarum & proprietatum divinarum specialiter; Tertium de communicatione omnipræsentiæ, omniscientiæ, omnipotentia & adorabilitatis specialissimè.

Status controversiæ primi capitis est.

An proprium unius substantiæ alteri substantiæ essentialiter quidem distinctæ; sed tamen realiter conjunctæ propter intimam unionem verè sine sui multiplicatione aut transfusione aut confusione communicari possit aut communicetur ad communem possessionem, usurpationem & denominationem?

Neg. cum Hoornb. Beza ejusq; socii in coll. Mompelg. Resp. ad th. V. p. 169. Alting in Syll. contr. secundâ de pers. Christi qv. I. p. 180. cum quibus conferri possunt Keckerm. in System. Log. Combach. in tract. de communic. idiom. aliisq;

Nos Aff. Quia

Manifesta talis communicationis exempla in Scriptura & Natura invenimus: In Scriptura præprimis exemplum λόγος, qui se totum humanæ suæ naturæ ad possessionem, juxta Joh. I, 14. Coloss II, 9. Propria verò sua ἐνεργητικῆ seu operativa (quæ præter essentiam divinam aliquem respectum, ut omnipræsentiæ &c. vel effectum ut omnipotentia in ordine ad creaturas inferunt) præter communem possessionem, ad communem usurpationem & denominationem communicavit. vid. contr. immediatè seq.

In Na-

In Natura præprimis exempla animæ & ignis: *Anima* v. g. intellectiva (idem suo modo de sensitiva & vegetativâ valet) se totam corpori suo organico ad possessionem, juxta vulgaram regulam: *Anima* intellectiva est tota in toto & tota in singulis partibus sui totius. Propria verò sua *ἐνεργητικὴ* seu operativa (quæ se in & per membra corporis organica exerunt, ut vegetativa, sensitiva &c.) præter communem possessionem ad communem usurpationem & denominationem communicat. Pes non solum usurpat potentiam locomotivam, sed & ab eâ denominatur locomotivus &c. Oculus non solum usurpat potentiam visivam, sed & ab illa denominatur videns &c. Os non solum usurpat potentiam risivam & locutivam, sed & ab eis denominatur ridens & loquens &c. *Ignis* v. g. fabrilis (idem suo modo de elementari & culinari valet) se totum ferro cuedendo ad possessionem, omnibus & singulis ferri partibus seipsum cum suis per potentiam finitam inseparabilibus proprietatibus insinuando & ineffabili quadam *ἑνέργειᾳ* communicando. Propria verò sua *ἐνεργητικὴ* seu operativa (quæ se in & per ferrum exerunt, ut calor, splendor &c.) præter communem possessionem ad communem usurpationem & denominationem dat communicando & communicat dando. Hinc ferrum ignitum non solum usurpat potentias calefaciendi & splendendi, sed & ab eis denominatur calidum & splendidum. De priori simili Symbolum, quod dicitur, Athanasianum: *Sicut anima rationalis, & caro unus est homo: ita*

Deus & Homo, unus est Christus. De posteriori Damasc. lib. III. Orthod. Fid. cap. XVII. Caro Domini divinis actionibus ditata est propter purissimam ad verbum unionem i. e. hypostasin, nequaquam naturalium proprietatum exidentiam sustinens. Non enim secundum propriam actionem, sed propter unitum sibi ferrum divina operatur, verbo per eam, propriam manifestante actionem. Nam & urit ignitum ferrum non materiali ratione usitavam possidens actionem, sed ex unione ignis ad ferrum illud obtinet.

Nota. Ut Calviniani ita etiam Jesuitæ realem priorum communicationem negant & impugnant. Beza in coll. Mompelg Resp. ad th. V. p. 169. Stat illa regula universalis; neque naturam de natura, neque proprietates unius naturæ posse alteri attribui. Bellarm. lib. III. de Incarn. cap. X. §. Denique ipsa. Tom. I. Anima non communicat corpori suas veras proprietates, neque corpus animæ. Non enim corpus intelligit, discit, deliberat, quæ sunt propria animæ: neque è contrario anima currit, sedet, esurit, sitit, quæ sunt propria corporis. Id. ib. c. VIII. §. Secundum est. In ferro candenti non fit communicatio idiomatum. Non enim calor dicitur ferrum, nec ferrum calor. conf. cap. X. §. Similitudo quoque ferri candentis.

Status primæ controversiæ secundi capituli est.

An humana Christi natura post sui cum λόγῳ unionem in ipsâ filii Dei personâ sibi verè & realiter communicatâ unâ cum divinâ λόγῳ naturâ subsistat?

Neg.

Neg. cum Hoornb. Alting. in Syll. contro. secundâ de pers. Christi qv. I. p. 186. Wendelin. suæ Theol. lib. I. cap. XVI. num. 6. reg. 2. p. m. 266. seq.

Nos Aff. Quia

I. Per assumptionem humanitatis in divinam Filii Dei personam ex Deo & homine facta est una numero persona composita. Joh. I, 14. I. Tim. II, 5.

II. Posito humanam Christi naturam neutiquam λόγος personalitatem sibi habere communicatam, ut volunt citati authores, necessariò sequitur, eam esse aut εὐνόμοστον, omni omnino subsistentiâ destitutam, aut αὐτομόστον, propriâ eâq; ab hypostasi Filii Dei diversâ subsistentiâ præditam, utrumqve dissolvit unitatem personæ numericam, adeoq; falsum & plus quàm Nestorianum, manet igitur humanam Christi naturam esse εὐνόμοστον, divinæ Filii Dei subsistentiæ per & propter unionem cum eo personalem verè participem.

Status secundæ contro. secund. cap. est.

An inter divinam & humanam Christi naturam mediante unione personali talis detur *ἁπλοῦς ἕνωσις*, qua divina Christi natura immeans, carnis & sanguinis, & humana Christi natura immeabilis, totius Deitatis plenitudinis, verè & realiter particeps facta sit?

Neg. cum Hoornb. Beza ejusq; socii in coll. Momp. Resp. ad th. VI. & VII. p. 169. Alting. contro. secundâ de pers. Christi p. 179.

B 3

Nos

Nos Aff. Quia

I. Filius Dei verè ut pueri habet carnem & sanguinem & humana Filii Dei natura realiter ut proprium Filii Dei corpus possidet totam Deitatis plenitudinem. Heb. II, 14. Coloss. II, 9.

II. Posito *divinam Christi naturam humana & humanam divinam nullo modo factam esse participem*, ut putant citati viri, falsæ sunt hæc propositiones personales *Deus est homo, homo est Deus*; sublata enim hac communicatione hæc concreta naturarum *Deus & Homo* de se invicem non nisi contradictoriè dici possunt.

Status tertix controversix secundi capitis est triplex, ob triplicem in triplici communicationis & prædicationis idiomatum genere inter nos & Calvinianos controversiam.

Status controversix primi generis.

An concreto divinæ Christi naturæ, humana, & concreto humanæ naturæ, divina, non solum quoad vocem, sed etiam quoad rem voce significatam absque allæosi Rhetorica rectè tribuantur?

Neg. cum Hoornbeek. in Sum. Controv. lib. VI. p. 450. 451. Beza & socii ejus in coll. Mompelg. Resp. ad dogma primum p. 176. Trelecius l. II. instit. de Pers. Christi p. 82.

Nos Affirm. Quia

I. Utraque natura Christi in una singulari & indivisa

viva

visa Filii Dei personalitate verè, propriè & realiter
subsistit, vid. prim. controvers. secundi cap. hujus artic.
& conf. Symb. quod vocatur, Apostolicum.

II. Posito passionem soli humanae Christi natura pro-
priè & realiter, Deo autem seu Filio Dei non nisi impropriè
& verbaliter competere, ut volunt cum citatis auctori-
bus plerique Calviniani, vana & frustranea est nostra
in cruentam Jesu Christi satisfactionem fiducia, hu-
manitas enim à Filio Dei per particulam exclusivam
& allæosin Rhetoricam ratione passionis separata,
non potest, ut ex fine incarnationis constat, pro infi-
nito nostro in infinitum Deum delicto infinitæ justi-
tiæ satisfacere.

Status controversiæ secundi generis.

An Deus Christo secundum humanam naturam
præter dona creata propria λόγος increata per unio-
nem personalem aliquo modo (καὶ sc. *ἑνωθῆσιν*
ἰσοσκελιῶν) re ipsa communicaverit ad commu-
nem possessionem, usurpationem & denomina-
tionem?

Neg. cum Hoornb. Beza & Socii ejus in Coll.
Momp. Resp. ad th. VI. & VII. p. 169. item p. 181. Al-
ting. in Syll. controvers. secundâ de Perf. Christi tra-
ctat. qu. gen. p. 180. seqq.

Nos Aff. Quia

I. Secundum naturam indigam & perfectibilem

donis increatis unctus Psal. XLV, 8 Luc. I, 35. Act. X,
38. & coronatus est Dan. VII, 13. 14. Marc. XVI, 19. 20.
Philip. II. à 5. ad 12.

II. Posito Christum quatenus filius hominis nec Deitatis
neque Deitatis proprietatum ullo modo factum esse partici-
pem, ut cum Samosateno impie docent adversarii, u-
nio personalis non solum omnibus aliis unionis
modis inferior, sed & homo Christus hominibus
sanctis infelicio. His enim Scriptura tribuit II. Pet.
I, 4. participationem divinæ naturæ & communio-
nem cum Deo I. Joh. 1, 3. 6. quam adversarii illi im-
portunè denegant.

Status controversiæ tertii generis.

An in Christo utraq; natura agat & patiat, quod
cuiq; proprium est, cum communicatione alterius
ad commune opus officii producendum?

Neg. cum Hoornb. Beza & socii ejus in coll. M.
Resp. ad th. X. p. 170. Alting. in Syll. de pers. Christi
tract. gen. in th. p. 184. cum quibus conferri possunt
Trelcatius l. II. instit. Theol. p. 78. & 89. Keckerm.
l. III. Syst. Theol. c. III. p. 271. &c.

Nos Aff. Quia

I. Humanæ operationes Mediatori à divinitate &
divinæ ab humanitate denominato verè & propriè
assignantur. vid. Act. XX, 28. I. Joh. I, 7. & conf. con-
trov. duæ proximè præced.

II. Posito

H. Posito utrumque Mediatoris naturam distinctè sine reali actionum inter se communicatione operari, ut asserit cum citatis Danæus ad c. XVII. lib. Chemn. de duab. nat. in Christo his: *In communi apotelesmate efficiendo unaquæq; natura habet suam, sibiq; propriam operationem, quam alteri nature sibi unitæ nequaquam communicat.* necessariò sequitur Nestoriana personæ divisio. Quicumque enim dividit actiones is dividit personam cujus actiones sunt. Qui distinguit ita actiones, ut nullam realem inter eas admittat communionem, is dividit actiones. E. qui distinguit ita actiones, ut nullam realem inter eas admittat communionem, is dividit personam cujus actiones sunt.

Nota. Ut Calviniani ita etiam Pontificii realem substantiæ, naturarum & proprietatum divinarum λόγος quantum ad rei summam attinet negant & impugnant. *Communicationem idiomatum realem facimus*, inquit Beza ejusq; socii in coll. Momp. Resp. ad dog. I. p. 176. *ut & ipsam unionem: non tamen naturarum, sed unitatis persone respectu.* conf. Resp. ad the. XXI. p. 174. *Communicatio idiomatum non est realis respectu ipsarum naturarum*, ait Bellarm. l. III. de Incarn. c. IX. §. *Secundò ex unionem, sed respectu hypostasis utriusq; nature.* conf. cap. immed. seq. cujus titulus: *Ex unionem hypostaticam non fluxisse communicationem idiomatum realem respectu naturarum.* Bellarminus quidem his locis videri vult à Calvinianis dissentire, sed fingit Calvinianos profiteri *communicationem planè verbalem esse*, ut ex citatis Bezæ & aliorum assertionibus patet. Idem cap. præced. VIII. §. *His igitur. Videtur*

communicationem subsistentia verbi respectu carnis statuere, ut & Beza in c. M. p. 174. sed revera tantum videntur, nam quod uno loco astruunt alio his & similibus ratiunculis: Si propria verè & realiter communicantur confunduntur, fiunt communia, amittuntur &c. destruant. Personalitas enim genita non minùs λόγῳ propria est, quam omnipræsentia, omniscientia & reliqua attributa divina.

Status primæ controversiæ tertii & ultimi capitis est.

An Christus ut homo non per immensitatem essentialem, nec per expansionem physicam, sed alio nobis incognito modo λόγῳ à puncto unionis ubique præsens fuerit & adhuc sit?

Neg. cum Hoornb. Beza ejusque socii in coll. M. Resp. ad th. X. & XVII. p. 170. & 173. Alting. in Syll. controv. secundâ de pers. Christi qu. tract. spec. p. 191. seq.

Nos Aff. Quia

I. Tota Deitatis plenitudo in Christo ut homine ἀδιαιρέτως & ἀχωρίστως habitat. Vid. Coloss. II, 9. & conf. Act. Concil. Chalcedon.

II. Posito & totum λόγον esse extra carnem sive extranaturam suam humanam, ut Alting. in exeg. Art. III. Aug. Conf. p. m. 28. post & ante alios Calvinistas docet, necessariò sequitur λόγον non esse carnì personaliter unitum, in innumerabilibus spatiis esse

ἄσπικτον

ἡσ ἀπὸν sine carne & alicubi creaturis aliis præsen-
tiores quàm suæ carni.

Nota. Recentiores Pontificii imprimis Jesuitæ
cum Calvinianis conveniunt in rejectione & oppu-
gnatione carnis Christi *Omni*præsentia, conf. cum
citatis locis Beza & Altingi Bellarm. lib. III de In-
carn. cap. XI. seqq. Becan lib. II. Manual. controv.
cap. I. p. 469. seqq. in illo autem discrepant, quod
illi *Multipræsentiam* carnis Christi astruant, hi de-
struant.

Status secundæ controversiæ tertii & ult. capituli.

An Christus ut homo divinam Filii Dei scienti-
am, quam per communicationem semper habuit,
jam in statu exaltationis universaliter exerceat?

Neg. cum Hoornb. Beza ejusq; socii in coll.
Momp. Resp. ad th. X. & XII. p. 170. 171. Alting. in
Syll. controv. secundâ de pers. Christi qv. tract. spec.
p. 195. 206.

Nos Aff. Quia

I. In eo ut homine omnes thesauri sapientiæ &
scientiæ corda scrutantis sunt absconditi. Coloss.
II, 3. Joh. II, 26.

II. Is etiam ut homo intima & extima innume-
rabilium Christianorum suspiria audit & occultas
omnium hominum cogitationes & actiones judica-
bit. I. Cor. IV, 5. Heb. II, 18.

Nota.

Nota. Ut Calviniani ita etiam Pontificii imprimis Scholastici & Jesuitæ divinam Filii Dei scientiam Christo ut homini denegant, tantumq; infusam & creatam ei attribuunt. conf. Bezam in Coll. M. Resp. ad thes. XII. p. 171 cum Bellarmino lib. IV. de Christi anima præprimis cap. IV. §. Secunda ratio. Becano Part. III. Theol. Schol. tract. I. cap. IX. qv. I. p. 536. edit. Duac. & adde Alting. in Syll. p. 195. ubi distinctionem Scholasticorum *scientiæ* Christi quæ hominis *creata in (α) beatam* seu visionis, *(β) infusam* seu habitualem, *(γ) acquisitam* seu experimentalem suam facit. Dissentiunt autem in modo infusionis quem Calvinistæ successivum, Papistæ verò momentaneum dicunt, vid. Bellarm. loc. cit. c. I. Becanum l. c. qv. 2. 3. 6. & conf. loc. cit. Bezæ & Altingi.

Status tertiæ controversiæ tertii & ultimi capitis est.

An Christus ut homo divinam Filii Dei potentiam, quam per communicationem semper habuit, jam in statu exaltationis universaliter exercent?

Neg. cum Hoornb. Beza ejusq; socii in colloq. Momp. de perf. Christi ad th. X. & XI. p. 170. seq. Alting. in Syll. controv. de perf. Christi tract. qv. spec. p. 169. 209. Adde Bezam ad XV. p. 172. Alting p. 197. 213. l. c.

Nos Aff. Quia

I. Corpus ipsius exinanitum suâ virtute divinâ miracula edidit & sanguis ejus effusus suo merito æternam

æternam satisfactionem præstitit, de priore Luc. V, 17. VIII, 46. de posteriore vide Eph. I, 6. Heb. IX, 12. 14.

11. Ascendit super omnes cælos ut impleret virtute Patris vivificatrice omnia Ecclesiæ Joh. V, 26. Eph. IV, 10. Sedet ad dextram Majestatis divinæ regnans datâ sibi omni potestate in cælo & terrâ Psal. CX, 1. seq. Matth. XXVIII, 18. seq. Eph. I, 20. seq. Veniet in gloria Patris sui, ut faciat ultimum orbis terrarum judicium & reddat unicuique juxta facta ipsius. Matth. XVI, 27. Joh. V, 27. seq.

Nota. Ut Calviniani ita etiam Jesuitæ Omnipotentiam carni Christi per sessionem ad dextram Majestatis divinæ plenè collatam strenuè inficiantur Beza in coll. Momp. ad dogm. I. p. 176. *Homo est omnipotens i. e. Deitas humanitati unita est omnipotens.* conf. Altting. in Syll. p. 200 seq. & in exeg. p. 30. ubi hæc: *Quum sessio hæc summam Christi Majestatem summumq; imperium designet, summam quoque potentiam ei tribuit: sed infinitam secundùm Deitatem, finitam verò — secundùm humanitatem.* Bellarm. lib. III. de Incarn. cap. XV. §. Quæ cum ita sint. *Respondeo, datam esse humanitati istam sessionem, sed datam non ipsi in se, sed in supposito. Non enim factum est, ut humanitas in seipsa sedeat ad dexteram Dei. Sed ut sit humanitas illius personæ, quæ sedet ad dexteram Dei.* Idem deinde declarat similitudine de purpurâ Regis. conf. Becanum lib. II. Man. cap. I. §. 35. 36. 37. ipsumq; Bellarm. in explic. Symb. Apost. & explic. doct. Christ. ubi eandem crambem recoqvunt. De Miraculis Christi ait Altting. in Syll.

p. 212. *Miraculum aliquando accipitur pro actione illâ infinitâ atque omnipotente, cujus vi id in quo miraculi ratio propriè consistit producitur, hoc modo sola natura divina miracula edidit, utpote à qua actio omnipotens tantum profecta fuit. Idem vult Becanus Part. III. Theol. Schol. tract. I. cap X §. 8 p. 542. Hinc sequitur Christum duobus modis fecisse miracula, & produxisse gratiam. Primò, physicè, secundum divinitatem. Secundò, moraliter seu meritorie, secundum humanitatem. conf. simile Danæi de carne Apostolorum & virga Moysi cum §. 6 Becani l. c. Omnes hos Nestorianizantes S. Cyriillus prostermit his anathematismis: Si quis Spiritum, per quem Christus operatus est signa divina efficaciter, alienam & non potius propriam ejus virtutem dicit: Anathema sit. Iterumq;: Si quis non confitetur Dei CARNEM vivificatricem esse, propterea quia facta est propria Verbi, omnia vivificare valentis: Anathema sit.*

Status quartæ & ultimæ controversiæ quarti & ultimi capituli est.

An Christus ut homo per & propter communicatam cum totâ Deitatis plenitudine adorabilitatem, cum & in ἑνὶ ἰδίῳ unicâ adoratione & eodem cultu religiosè adorandus & colendus sit?

Neg. cum Hoornb. Beza in coll. Momp. Resp. ad th. XX. p. 174. & 284. Alting. in Syll. controvers. secundâ de pers. Christi tract. gen. p. 190.

Nos Aff. Quia

I. S. Scriptura hoc expressè præcipit. Johan. V, 22. 23.

V, 22. 23. Rom. XIV, 10. 11. Phil. II, 9. 10. Apoc. V,
12. 13. 14.

II. Posito omnem, religiosum cultum ad ipsam Christi carnem, etiam in illâ unione personæ manentem, dirigentem esse maledictum, ut cum citatis auth. totidem verbis ex Jer. XVII, 5. asserere conatur Danzus ad c. XXIX. lib. Chemn. de duab. nat. in Christo, non solum sancti Angeli & homines, qui carnem Christi religiosè adorarunt, sed & ipsi Calviniani, fiduciali apprehensione carnem Christi in suâ Cœnâ manducantes, maledicti erunt, nam in loco Jeremiæ non adorantibus, sed fiduciam in homine habentibus maledictio denunciatur, deinde fiducia in aliquem religiosa adeò arctè cum adoratione alicujus religiosa connexa est, ut hæc ex illa necessariò fluat & vix ab eâ separari possit. vid. Rom. X, 14.

Nota. Ut Calviniani ita etiam Jesuitæ fingendo duplicem Christi adorationem suam Nestorianismum hic apertissimè produnt. *Nemo nostrum docet: Hominem Christum non esse adorandum; sed duntaxat negamus humanitatem adorandam esse. Nam aliud est homo, & aliud humanitas. Homo Christus adorandus, quæ est Deus. Humanitas autem seu caro Christi, non est Deus: ideoq; non est objectum adorationis, etiamsi λόγος personaliter sit unita.* ait Beza p. ultimò cit. nomine omnium suorum Collegarum & comparat Christum ut Deum cum Rege, ut Hominem cum purpurâ, sceptro & coronâ regis iisdem verè verbis quibus Bell. loco proximè præcedente controv. adducto. *Ut in*

11:10

uno illo Christo duæ distinctæ naturæ: altera superior, increata & infinita: altera inferior, creata, finita: ita quovque fides distinctè illas cognoscit & colit, superiori superiori five divina, inferiori inferiora tribuens. & paulò post: Sequitur quidem inde Christum adorandum, sed minimè utramque naturam pari cultu, eadem adoratione. inquit Alting. loc. cit. & ad instantiam: Si utraqve Christi natura non eadem colitur adoratione duæ statuuntur adorationes, duæ personæ. Respondet: Negatur 1. quia una illa unius personæ adoratio, gradibus tantùm distincta est, ut ipse inter se naturæ distinctæ sunt. Quasi duæ Christi naturæ divina & humana tantùm gradibus & non simul re ipsa inter se differrent? 2. Quia humana natura non adoratur per se vel seorsim à *ῥόγῳ*, sed in *ῥόγῳ* & propter unionem cum eo, ita enim adoramus eam, ut subsistit. Sed subsistit, Altingl, subsistentiâ divinâ, ut alibi doces, cur verò eam adoratione divinâ non colere vis? Sed loquatur quoque os Jesuitarum Bellarminus, is lib. I. de Sanctis Beatis cap. XII. Tom. II. ita cultus dividit: Tertia est excellentia quadam media inter divinam, & humanam, qualis est gratia, & gloria Sanctorum: ista enim sunt dona supernaturalia, & excellentissima, & huic excellentiæ respondet tertia species cultus, quam Theologi vocant duliam: & quia inter sanctas creaturas humanitas Christi, si seorsim consideretur, singulariter excellit propter unionem ad verbum: & similiter B. Virgo, ut Mater Filij Dei, ita prestat aliis Sanctis, ut dici possit Domina & Regina nostra, quod aliis Sanctis non convenit, nisi admodum imperfectè; ideò Theologi hanc tertiam speciem, quam vocant duliam, dividunt in duliam propriè dictam, & hyperduliam, tribu-

entes

entes illam Sanctis ceteris, istam soli humanitati Christi,
 & Matris eius. O miseram carnis Christi apud Jesuitas
 fortem ! juxta eos enim non solum redemptor & re-
 dempta, Dominus & ancilla, sedens ad dextram Dei
 & non sedens eodem cultu coluntur; sed & ima-
 gines Dei, quod universæ antiquitati inauditum ma-
 jori cultu afficiuntur quàm ipsa Dei ipsius caro, post-
 quam n. Bellarminus lib. II. de im. Sanctor. c. XX. §.
 Secunda opinio. Nubem primariorum Scholasticor.
 inter alia ex Aristotele asserentium : *Imaginem Christi*
adorandam cultu latrias Deo proprio adduxerat impro-
bat primò modum loqvendi, præsertim in concione
ad populum, deinde ponit c. XXVII. hanc prop. Si de
re ipsa agatur, admitti potest, imagines posse coli improprie
vel per accidens, eodem genere cultus, quo exemplar ipsum
colitur. Omnes hos Nestorianizantes iterum S. Cy-
 rillus ferit hoc anathematismo : *Si quis dicere præsu-*
mit, adsumptum hominem coadorari oportere Deo verbo,
& conglorificari Deo, tanquam alterum cum altero (Sylla-
ban. con. quæ est Theodoretæ Nestoriani in suo anathe-
matismo, hoc intelligi cogit) & non potius una adoratione
honorat Emanuelem, & unam ei glorificationem coaptat,
secundùm quod verbum caro factum est. Anathema sit.

COROLLARIA.

- I. Ut in exemplis communibus naturæ; ita etiam
 in exemplo singulari Scripturæ tantùm attributa
 quæ faciunt ad finem unionis communicantur.
- 2. Exinanitio & exaltatio in Epist. Pauli ad Philip.
 & Symbolo Apostolico descripta Christo non ut Deo
 sed ut homini competunt. C 3. Non

3. Non omnipræsentiæ carnis Christi; sed *descensus* ad inferos *metaphoricus*, & *sessio* ad dextram Patris *œconomica* ac *geminata* cum symbolo Apostolico adversâ fronte pugnant.

III.

Num generali voluntate Deus velit omnium hominum salutem: atqve inde Christus pro omnibus hominibus mortuus sit vel satisfecerit; Atqve hinc universalis omnibus ad conversionem offeratur gratia: adeoq; Deus ex prævisa fide vel infidelitate homines prædestinarit?

Hæc tertia Hoornbeeki quæstio ad plenam sui tractationem requirit tres sectiones: Prima agit de Providentiâ divina circa bona & mala; Secunda de universalitate Miserationis, Redemptionis & Vocationis divinæ; Tertia de Prædestinatione finaliter credentium ad vitam, & Reprobatione incredulorum ad mortem æternam.

Status controversiæ primæ sectionis.

An Deus providentiæ suæ vi omnes etiam liberas hominum actiones prædeterminet?

Aff. cum Hoornb. in Summâ Contr. Papal. contr. X. Calvinus lib. I. Instit. cap. XVI. §. 3. & cap. XVIII. §. 1. Paulus Voetius Gisb. filius cap. XVI. Theol. Nat. Ref. §. 4.

Noſ

(35)
Nos Neg Quia

I. Deus implantavit unicuique agenti creato imprimis libero suam naturam, cujus vi seipsum suo modo determinare potest, ut patet ex natura actuum spontaneorum & liberorum, nec non adhortationibus & dehortationibus.

II Admissa hac prae-determinatione inducitur naturæ naturatæ Stoica fatalitas; Voluntati humanæ, inevitabilis necessitas, naturæ naturanti, impia peccati causalitas.

Nota. Ut Calviniani, ita etiam multi ex Pontificiis imprimis Hispani & Belgæ non solum moralem; sed & physicam voluntatis humanæ determinationem propugnant: Ne hic actum agamus remittimus lecturos ad Riveti Cath. Orthod. in cujus Tom. II. Tract. IV. qv. 6. à §. impr. 20. quæ sic incipit: *Possent ex variis autoribus Pontificiis ea proferre, in quibus duriora multò reperirentur, quàm in iis quæ ex Zwinglio, Calvinino, Beza & aliis decerpunt Jesuitæ, ne quidem exopto Cardinale Bellarmino, etsi talium calumniarum insigni architecto, qui tñ. non ita potuit elabi, dum objectionibus satisfacere conaretur, quin sequentia concesserit. S. Thomas, ait lib. 4. de grat. & lib. arbitr. cap. 16. docet divinam operationem, ita concurrere cum causis etiam liberis, ut non solum eis dederit & conservee virtutes operatrices, sed etiam eas moveat & applicet ad opus, quæ sententia videtur valde consentanea tum Scripturæ, quæ dicit nos in Deo esse, vivere & moveri; tum etiam rationi & ordini quem habet prima causa cum secundis. Idem concludit, lib. 2. de amiss.*

C 2

gratia

gratia & statu pecc. cap. 13. Deum non solum permittere, impios agere multa mala, nec solum deserere pios, ut cogantur pati quae ab impiis inferuntur: sed etiam praesidere ipsis voluntatibus malis, easq; REGERE & GUBERNARE, TORQUERE & flectere, in eis invisibiliter operando, ut licet proprio vitio mala sint, tamen à divina providentia ad unum potius malum quam ad aliud, non positivè sed permissivè ordinentur. Quae postrema, sunt verba Riveti addita immediatè praecedentibus Bellarmini. verba continent oppositum in appposito, nam torquere & gubernare ac flectere permissivè, est non torquere neque flectere, nec etiam gubernare &c. sunt omnia verba Riveti, partim sua, partim ab illo ex Bellarmino excerpta, quibus deinde usque ad finem quaestionis prolixè subjungit permultos vetustiores & recentiores Scholasticos imprimis Hisp. & Belg. non solum praedeterminationem ad bonum & malum moralem sed & physicam, h. e. illo interprete verè efficientem, quae per se influat & dat esse effectui, actione exequente, cum Thoma & Scoto statuentes. Nos hoc unicum addimus, pleurosq; Calvinianos & Pontificios immediatam animarum rationalium post lapsum creationem asserere, non sine manifesto periculo causalitatis peccati in ipsum Deum inde redundantis.

Status controversiae secundae sectionis est.

An ex gratuita Dei voluntate meritum Christi & verbum vitae omnibus ac singulis hominibus destinata sint ad salutem?

Neg cum Hoornb. Beza & socii ejus in coll. M.
Resp.

(37)
Resp. ad th. VII. p. 418. & Resp. ad dog. I. p. 423. Al-
ting. contro. IV. de prædest. qv. I. II. III. p. 227. seq.

Nos Aff. Qvia.

I. Spiritus S. eorum universalitatem tanto pe-
rè commendat, Miserationis Ezech. XXXIII, II. Rom.
XI, 32. I. Tim. II, 4. II. Pet. III, 9. Redemptionis Esa.
LIII, 6. Rom. V, 18. I. Joh. II, 2. II. Pet. II, I. Vocationis
Gen. III, 15. Marc. XVI, 15. Col. I, 23. 28. Act. XVII, 27. 30.

II. Inductâ hac particularitate Miserationis, Redem-
ptionis & Vocationis omnis perit de salute certitudo,
ea enim non solum inducit in exitialem dubitatio-
nem, sed etiam in illa relinquit.

Nota. Ut Calviniani ita etiam nonnulli Pontificii
gratiam divinam ad paucos restringunt. Beza in coll.
Momp. p. 428. *Proposuit ergò Deus & ab aeterno immu-
tabile decretum fecit omnes causas secundas antegrediens,
quod pro sua infinita misericordia velit aliquos homines
eligere in Christo servandos, aliquos verò secundum justi-
tiam suam rejicere suâ ipsorum culpâ damnandos.* Bel-
larm. lib. II. de grat. & lib. arb. cap. VIII. §. Secundò
qvia, Tom. IV. de se & sociis suis: *Credimus Deum,
absolutâ voluntate velle salvare multos, tum parvulos, tum
adultos, & absoluta voluntate alios non velle servare, tum
parvulos, tum adultos.* Bellarmino adjungit Rivetus
Tom. II. Cath. Orth. tract. IV. qv. 8. Guil. Estium, Ru-
ardum Tapperum, Franciscum Sonnum, Gabr. Vas-
quezium, adjicitq;: *Si nihil aliud velint Pontificii, præ-
ter id quod hætenus ex ipsis allatum est, facile transigemus.*

C 3 de hoc

de hoc articulo. Adde quòd Bellarminus in vastis suis
controverfiarum Ch. Rel. tomis fundamentalem de
particularitate meriti Christi errorem nullibi more
iùo impugnet, sed potius lib. II. de grat. & lib. arb.
cap. XVI. §. Dicimus deinde. *Actum reprobationis ne-*
gativum, quo Deus sine ulla causâ ex parte hominum non
habet voluntatem salvandi more Calvinian. propugnet.

Status controversiæ tertiæ sectionis est.

An Deus quosdam homines ex prævisâ finali
fide in Christum ab æterno prædestinaverit ad vi-
tam, quosdam vero ex prævisâ finali incredulitate
erga Christum ab æterno reprobaverit ad mortem?

Neg. cum Hoornb. Bezâ in C. M. p. 417. & 425.
Alringio in Syll. p. 232. & 250. seq. reliqui Calvinistæ
secti in *Supra- & Infralapsarios*, illi objectum electi-
onis & reprobationis statuunt hominem nondum
creatum, nondum lapsum, hi & creatum & lapsum;
Prioris sectæ sunt post Calvinum lib. III. Instit. cap.
XXI. § 5. cap. XXIV. § 12. &c. &c. antecessores
Synodi Dordrechtanæ, *Posteriaris* post Synod. Dordr.
cap. I. doctrinæ art. VII. plerique successores
ejus; utrique & priores & posteriores distinguun-
tur in mitiores & rigidiores, ut videre est apud no-
stros Theologos passim, impr. apud nunc B. Danhaw.
in sua hodom. Spir. Calv. Phant. II. à p. 87. ad 142 tan-
dem autem vel directè & *ἔξ ἡμῶν*, vel indirectè &
ἔξ Ἀγίου Πνεύματος conspirant in hoc: Deum ex prævisa fide
vel incredulitate homines non prædestinasse, h. e. sty-
lo co-

lo eorum, elegisse & reprobasse. Audiamus de hac
conspiratione Rivetum, postquam hic T. II. C. O. tr.
IV. q. 9. agnoverat: *Ex variâ consideratione objecti præde-*
stinationis emergere diversas loquendi rationes, etiam ali-
quando inter eos qui reipsâ non dissentiunt, item, Homi-
nem prædestinanti Deo ab aliis proponi in massa integrâ,
ab aliis in massa corrupta. Notat similem dissensum
in eadem materiâ inter Pontificios vigere additq; de-
mum: *Ex dictis constat, posse conciliari sententias diver-*
sas de prædestinationis objecto, inter eos, intellige & Pon-
tificios & Reformatos, qui in eo conveniunt prædestina-
tionis causam referendam esse ad summam voluntatis divi-
næ libertatem, non ad prævisa bona vel mala in homi-
nibus, &c.

Nos Aff. Quia.

I. Sic in tempore salvat & damnat. Marc. XVI,
16. conf. Eph. I, 3. 4. 5. 6. I. Pet. I, 2. Joh. III, 18. Heb.
IV, 11. adde Apoc. II, 10.

II. Hoc horrendo & pudendo *absolati decreti*
idolo, Deus redditur injustus; fides & meritum
Christi supervacaneum; studium pietatis tepidum,
vel etiam planè nullum.

Nota. Ut Calviniani, ita etiam Jesuita Cardi-
nalis Bellarminus absolutum prædestinationis de-
cretum fovet & propugnat. Nam lib. II. de grat. &
lib. arb. cap. IX. sub initium statuit hanc proposicio-
nem: *Quamvis gratia sufficiens omnibus detur, tamen*
prædestinationis divinæ nulla ratio ex parte nostri assignari

C 4

potest.

potest, sub finem ejusdem cap. ordinat decreta divina
ut infralapsarii, decreto electionis & refectionis præ-
ponendo lapsum & postponendo remedia. &c. Hinc
Riverus loco modo cit. n. 12. *Quid si ostendam, Baili-
um in nostris, id tanquam heresim exploratam traducere,
quod etiam sectæ Jesuiticæ doctissimi, probant tanquam ve-
rum, docent credendum,* postea ponit sententiam Cal-
vini cumq; ea confert verba Bellarmini, Pererii, Son-
nii, quæ omnia ad hanc hujus conclusionem ten-
dunt: *Tam prædestinationis quàm reprobationis NUL-
LUM PRORSUS esse MERITUM, neque Christi neque
nostrum, additq;: Eat nunc Bailius, & apud inquisicia-
nem Romanam efficiat, ut mortuis, quod fieri solet, lis in-
tentetur, hereseos convincantur, exhumentur cada-
vera & libri flammis ultricibus aboleantur, in quibus
Calvino assenserunt.* Hinc Crocius in lib. de unit.
Ecccl & schism. cont. Walenb. cap. XIX: *Inter cau-
sas secessionis Calvinianorum à Pontificiis numeratam
non esse doctrinam de electionis & reprobationis causâ.*
Hinc Vorstius in Enchir. controvers. inter Calv. &
Pont. Part. III. *Extra controversiam apud nostros sunt,
quæ Bellarm. lib. I. & II. de gratiâ docet. &c.*

COROLLARIA.

1. Quàm absurdus est serminus vitæ absolutè fixus,
tam probabilis est scientia Dei conditione nixa.

2. Non distinctiones orthodoxorum inter an-
tecedens & consequens voluntatis divinæ, acquisiti-
onem & applicationem meriti Christi, vocationem
directam & indirectam; sed Calvinianorum inter
signum

signum & beneplacitum voluntatis divinæ, sufficientiam
& efficaciam meriti Christi, reprobationem negativam
& positivam ineptæ sunt.

3. Quam procul discedit prævisio fidei in electi-
one à Pelagianismo, tam propè accedit nonnullorum
Calvinianorum negatio *absolutæ* meriti Christi co-
tam Deo *sufficientiæ* ad Socinianismum, & affirmati-
o *concurfus Bon. Op. ad productionem salutis* ad Papismum.

IV.

An verè fideles & sanctificati quidem
etiam, plenè deficient à fide, & à Dei gratia in
totum exidant?

Hæc quarta Hoornbeeki quæstio non ineptè
discesci potest in duo membra: Primum compre-
hendit Operationem; Secundum Possessionem gra-
tiæ divinæ.

Status controversiæ primi membri est.

An homo jamjam convertendus possit contu-
maciter resistere, & quandoque actu resistat ordina-
riæ Spiritus S. operationi?

Neg. cum Hoornb. in Summa contro. Papal.
contro. XXI. Calvin. lib. II. Instit. cap. III. §. 10.
Wendelin, lib. I. Theol. suæ, cap. XXVI. p. 544.

C §

Nos

Nos Aff. Quia

I. Multi non convertuntur non ex defectu gratiæ sed ex propriâ malitiâ, ut patet ex Esa. V, 4. Ezech. XII, 2 Matth. XXIII, 37. Act. VII, 51. Adde Joh. V, 34. 40.

II. Posito solam gratiam electorum esse efficacem & ideò irresistibilem, ut volunt adversarii, frustra reprobi de impœnitentia & incuria salutis per supinam negligentiam & ascitam resistantiam dehortantur. Parère enim dehortanti Deo his miseris est impossibile, non parère necessarium.

Nota. Ut Calviniani mitiores, ita etiam Jesuita Cardinalis Bellarminus operationem gratiæ describit. Tilenus Professor olim Sedanensis rigidiorum & mitiorum Calvinianorum sententiam de operatione gratiæ egregiè refert. Illorum in Hypotyp. controuv. Belgic. Dialogist. Hornæ 1659. edita. p. 64. his: Vos, rigidiores Calvinii sectatores, vultis ipsam voluntatem à Spiritu præcisè determinari ad assentiendum: nempe, ut non modò sensum afficiat, affectus moveat; sed ipsum etiam assensum immediatè eliciat, idq; momento, adhibita sc. omnipotentiâ suâ, nec aliter eâ utens, quam usus est in creatione mundi, aut in excitatione mortui. conf. cum his Tileni sent. Synodi Dordr. c. III. doct. & IV. art. 12 ubi eadem invenies. Horum in confid. sent. Jac. Arminii Francof. 1612. exc. cap. II. p. 11. his: Salutaris gratia opes suas iis, quos Patri caelesti visum est beare, tam commodè & apertè conspiciendas proponit, tam benignè ad sumendum invitat, tam aptè & appositè fovadet,

suadet, ut omninò persuadeat, citra ullam principij inter-
ni seu voluntatis labefactionem. &c. conf. Pet. Moli-
næum in anat. Armin. cap. XLIV. XLV. Cum his po-
sterioribus consentit Bellarminus ut constat ex lib. I.
de grat. & lib. arb. cap. XII. §. ult. ubi statuit: *Deum*
is, quos efficaciter & infallibiliter trahere decrevit, eam
suasionem adhibere, quam videt congruere ingenio eorum,
& quam certò novit ab eis non contemnendam. Rivetus
T. II. C. O. tr. IV. qv. 4. §. 7. seqq. Rispolim, Ram,
Ledelma, Bannez, Alvarez, cum tota Thomæ schola
pro sua & Calvini de irresistibili electorum conver-
sione sententia citat, tandemq; addit: *Sic in Ecclesia*
Romana, iudice Lessio, sunt multi Calvinistæ cucullati,
quem vide l. c.

Status controversiæ secundi membri est.

An homo verè conversus possit totaliter defice-
re, & quandoque deficiat à fiduciali Christi apprehensione?

Neg. cum Hoornb. Beza in C. M. p. 380. seqq.
Alting. in Syll. controv. de prædest. qv. IV. p. 244.

Nos Aff. Quia

I. Multi incidunt per peccata regnantia in rea-
tum mortis spiritualis & æternæ, ut constat ex Ezech.
XVIII, 24. II. Sam. XII, 9. I. Tim. I, 19. Heb. VI, 4, 5. 6.
Adde lapsum integrorum angelorum & hominum.

II. Posito primam gratiam renatorum esse immobilem
& inde indefectibilem, ut contendunt adversarii, fru-
strâ

strā renati ad pœnitentiam & curam salutis cum timore & tremore incitantur, exidere enim gratiā divinā his dilectis impossibile, Timere non necessarium, imò statui eorum planè contrarium.

Nota. Ut Calviniani, ita etiam Pontificii indefectibilitati fidei aliquo modo favent. Non ignoramus Bellarminum lib. II. de justit. cap. XIV. astruere *fidem semel habitam amitti posse*, & ib. cap. XV. destruere objectiones Calvinianorum. At quoniam hæc Bellarmini in præfat. præfixâ Tom. I. controver. *Si Catholicus quispiam labitur in peccatum, si furtum, si adulterium, si homicidium fortè committit: miserè certè cum illo agitur. At nihilominus quoniam adhuc aliquis vitæ sensus, adhuc ædificij fundamentum, adhuc lumen auroræ, id est, fides in ipso est: multa, & magna præsidia ad salutem eternam habet.* parùm differunt ab his Bezzæ in Coll. Momp. p. 381. *Ebrius non amittit intellectum sensationem: etsi, quamdiu ebrietas caput ejus occupat, ratio sese non exerat, sed similis sit animali bruto. Et quemadmodum ignis cineribus tectus, minimè extinctus est, sed latet: Ita etiam, gratia, fides, & Spiritus S. in lapsibus Electorum, ad tempus teguntur, ut non sentiantur, donec ad se ipsos redeant, & peccatum suum agnoscant, & pœnitentiam agant. Quod in Davidis adulterio quoque factum est: in quo gratia Dei ad tempus tecta, sed non amissa fuit. Quoniam illa Bellarm. ab his Bezzæ parùm differunt diximus Pontificios indefectibilitati fidei aliquo modo favere, accedit quod Bellarminus lib. I. de Justit. cap. XV. asserat: *Fidem veram posse reipsâ à dilectione, aliisq; virtutibus separari.* & Conc. Tr. sess. VI. cap. V.*

cap. V. definiat: *Quolibet peccato mortalia mitti gratiam, sed non fidem.* Hic quoque monendum: Ut *Jacobus Arminius* Veteraque, Pastor primùm Amstelodamensis, post *Francisci Junii* in Academia Leidenſi Successor ad nos. Ita *Cornelius Jansenius* Leerdamensis, primùm Professor Lovaniensis, postea verò Episcopus Iprensis ad Calvinianos in plerisque de Providentiâ, Prædestinatione & Gratia articulis transit; de Arminii sententia vide Opera ejus, de Jansenii Augustinum ejus; Ambo reliquerunt per multos in Gallia & Belgio sectatores; Ambo quoque post obitum quilibet à suæ partis hominibus quoad articulos, in quibus ab illis discesserunt, damnati sunt; Arminius Dordrechtæ in Synodo national. An. 1618. & 1619. habita, cujus Acta excusa extant, Jansenius Romæ in Bulla Urbani VIII. An. 1641. quam postea Innocentius X. & hodiernus Pontifex Alex. VII. confirmarunt, ut Bullæ excusæ testantur.

COROLLARIA.

1. Et Orthodoxi & Calviniani distinguunt gratiam conversionis in *efficacem* & *inefficacem*, sed sensu planè diverso.

2. *Defectibilitas* verè conversorum optimè consistit cum certitudine electionis apud Deum & homines.

R.

Num baptismus regenerationem & fidem conferat

conferat, tanquam ordinarium medium huic fini & ad salutem necessarium sit, supra necessitatem mandati adeoq; in casu necessitatis, etiam privatis & mulieribus baptizare liceat?

Hæc quinta & de articulis fidei ultima Hoornbeeki quæstio seipsam dispescit in tria puncta: Primum complectitur efficaciam verbi & Sacramentorum; Secundam, necessitatem baptismi; Tertium, baptismum mulierum.

Status controversiæ primi puncti est.

An verbum & baptismus (de S. Cœna supra actum) sint ex ordinatione divina efficacia gratiæ mediæ?

Neg. cum Hoornb. Beza & socii ejus in coll. Momp. Resp. ad th. IV. p. 355. & Resp. ad dogm. I. II. IV. V. & VI. p. 356. 357. Alting. in Syll. controv. V. de Bapt. p. 253. seqq.

Nos Aff. Quia

I. Deus per ea regenerat & salvat. Rom. I, 16. I. Petr. I, 23. Tit. III, 5. I. Petr. III, 21. conf. Matth. XXVIII, 20. Eph. V, 26.

II. Posito verbum & baptismum non esse efficacia gratiæ regenerantis mediæ, ut cupiunt adversarii, vera est opinio Enthusiastica, Verbum & Sacramentum esse

esse inutilia signa, & falsa assertio Apostolica, Ministros Verbi & Sacram. esse Dei cooperarios.

Nota. Ut Calviniani ita etiam Franciscani Verbum & Sacram. evacuunt. Duplex in papatu de efficacia Verbi & Sacram. fovetur opinio, una est *Dominicanorum* cum Thoma docentium: Verbum & Sacram. esse instrumenta physica ex indita cœlitus virtute semper & necessario operantia, idq; declarant rebus virtute semper inhaerente agentibus. Altera est *Franciscanorum* cum Scoto statuentium: Verbum & Sacram. esse signa moralia ex assistente Dei virtute raro & contingenter agentia, idq; illustrent rebus virtute raro accedente operantibus. Ultramque hanc opinionem, teste ipso Bellarm. lib. II. de effectu Sacram. cap. I. rectè refert B. Lutherus in lib. de capt. Babyl. cap. de Baptismo, & in libro concord. Part. III. Artic. Smalcald. Art V. p. 329: *Baptismus nihil est aliud, quam verbum Dei cum mersione in aquam, secundum ipsius institutionem & mandatum, sive, ut Paulus inquit, lavacrum in verbo, sicut & Augustinus ait: Accedat verbum ad elementum & fit Sacramentum. Quare non sentimus cum Thoma & Monachis predicatoribus seu Dominicanis, qui verbi & institutionis Dei obliti dicunt, Deum spirituales virtutes aque contulisse & indidisse, quæ peccatum per aquam abluat. Non etiam facimus cum Scoto & Minoritis seu Monachis Franciscanis, qui docent, baptismo ablui peccatum ex assistentia divina voluntatis, & hanc abluionem fieri tantum per Dei voluntatem, & minimè per verbum & aquam. Ex his B. viri Dei dictis simul percipis nos inter duo*
hac

46
hæc diverticula mediam & regiam tenere viam, Calviniani verò declinant ad partes Franciscanorum, ut constat ex his Bezæ in coll. M. p. 372. *Baptismum aquæ non esse, sed significare & representare duntaxat laverum regenerationis & renovationis, eorum vita probat, qui etsi baptizati sunt, tamen neque renati sunt, neque innovati, sed veterem hominem cum suis desideriis in se regnare sinunt, totiꝫ peccatis serviunt. Neque enim Baptismi efficacia ad id momentum astringenda est, quo homo baptizatur &c. & ex his Riveti T. II. C. O. tr. III. qv. 1. §. 14. Nos contra dicimus, Deum solum esse gratiæ autorem, quod hinc satis probatur, quod multi eam ante Sacramentum acceperunt, multi quoque Sacramentum absque gratia recipiant. Idem §. 8. l. c. illis Pontificiis, qui Sacram. productionem gratiæ non propriè & physicè, sed impropiè & moraliter tantum attribuunt, accedit. Eadem ferè Calvinianorum de ministerio verbi sententia, docent enim per metonymiam causæ, quod est agentis principalis, instrumento transcribi. Spiritum S. invocatione non electorum separatim esse à verbo &c. Vide Alting, in exeg. Art. V. Aug. Conf. aliosq;.*

Status controversiæ secundi puncti est.

An baptismus supra necessitatem mandati nobis necessarius sit necessitate medii?

Neg. cum Hoornb. Beza & socii ejus in Coll. Momp. Resp. ad dogm. III. & VII. p. 356. 357. Alting. in Syll. controv. V. de Bapt. p. 255.

Nos

Nos Aff. Quia

I. Nobis à Deo sub comminatione mortis spiritualis & æternæ injungitur. Vid. Gen. XVII, 14. Joh. III, 5. conf. Coloss. II, 11.

II. Posito Baptismum nobis non esse necessarium necessitate mediæ, firma est conclusio Anabaptistica: Infantes non esse Baptizandos, relinquitur enim Baptismo non major necessitas quam Eucharistiæ.

Nota. Ut Calviniani hic indefectu, ita Pontificii in excessu peccant. Calviniani enim necessitatem baptismi adeò elevant ut hæc Servatoris verba: *Nisi quis natus fuerit ex aqua & Spiritu, non potest introire in regnum Dei.* figuratè intelligant; è contra Pontificii adeò allevant, ut eadem absolutè accipiant. Audiamus ex Calvinianis Alting. in Syll. p 256. *Locus non probat propositum, ob ambiguitatem vocis aqua, que hic non aquam baptismi, sed virtutem Spiritus S. aqua similem designat. Sensus est: Neminem servari posse, nisi regeneretur ex Spiritu S., qui veluti aqua spiritualis immundum emundat, desperandum recreat, sterilem bonorum operum fecundat. &c.* ex Pontificiis Bellarminum, qui lib. VI. de amiss. grat. & stat. pecc. cap. II. hanc suam satis severam thesin: *Parvulos sine Baptismo decedentes, absolutè esse damnatos, & non solâ cœlesti, sed etiam naturali beatitudine perpetuò carituros.* inde probare nititur.

Status controversiæ tertii puncti est.

An in casu extremae necessitatis administratio baptismi

D

ptism

ptismi potius privatis & mulieribus permittenda
quàm planè intermittenda?

Neg. cum Hoornb. Beza & socii ejus in C. M.
Resp. ad dogm. IX. p. 358. Alting. in Syll. cont. de
caus. I. qv. I. p. 261. seqq.

Nos Aff. Quia

I. Permissio vergit in honorem & intermissio
in contemptum præcepti & medii divini, hinc in cà-
su necessitatis privati non solum in V. T. approbante
Domino circumciderunt, sed & in initio N. T. con-
sentiente Ecclesia baptizarunt.

II. Posito baptismum privatorum privatum esse ineffi-
caciem, ut statuunt adversarii, non solum suspenditur
efficacia Sacramenti à persona ministri; sed & im-
pugnatur efficacia verbi à privato prolato.

Nota. Ut Calviniani absoluta restrictione ba-
ptismi ad ministrum publicum, ita Pontificii neces-
sarià intentione ministri ad actum baptismi, Sacra-
mentum hoc à persona ministri suspendunt. De re-
strictione ad ministrum publicum ita Alting. in Syll.
p. 263. *Mulieres Baptismum necessitatis administrantes
involant in ministerium Ecclesiasticum, & rei externa sa-
lutem aeternam affingunt, quae sunt gravissima peccata.* De
necessarià intentione ministri ad actum baptismi sic
Conc. Trid. sess. 7. can. 11. *Si quis dixerit, in ministris
dum Sacramenta conficiunt & conferunt, non requiri in-
tentionem saltem faciendi quod facit Ecclesia, Ana-*
thema

thema sit. O miserum anathema ipsos Pontificios
dubitatione de intentione alterius reddens miseros!

Conclusio.

An ob dissensum in fundamento fidei consensus in pacem religionis cum Calvinianis nobis sit impossibilis?

Resp. *Fundamentum fidei* dicitur causa & basis fidei, quæ creditur, estq; vel *Essentiale* Christus Jesus. I. Cor. III, II. vel *Dogmaticum* verbum Dei imprimis Evangelicum de gratiosâ Dei erga peccatores in Christo voluntate, fides enim quæ superstruimus angulari lapidi Christo Jesu immediatè ex eo nascitur, & in eo nititur. Eph. II, 20. In utroque dissentiant à nobis Calviniani, *Essentiale* negata *communicatione reali* dissolvendo, ut vidimus ad qv. II. *Dogmaticum* negatâ *harmoniam voluntatis Dei arcana* & *revelata*, & negatâ *universalitate promissionum de gratiâ* & *merito Christi* enervando, ut ostendimus ad qv. III. & IV. Silemus de *evacuatione* mediorum fidei, quæ creditur, *verbi sc. & Sacramentorum*, de quæ ad qv. *Imam* & *ultimam*. Silemus de *Syncretismo* cum Pontificiis impr. coryphæo Jesuitarum Bellarmino in præcipuis fidei articulis, de quo in peculiaribus ad singulas controversias notis, & tantùm monemus, quod ipsi Calviniani Dordraceni nostrum fundamentum ut hæreticum rejecerint, & aliud *absolutum* sc. *predestinationis decretum* ut orthodoxum substituerint. *Synodus rejicit errores eorum*, inquirunt

cap. I. doctrinæ reprobatae, art. VIII. qui docent, Deum neminem ex merâ justâ suâ voluntate decrevisse in lapsu Adæ & in communi peccati & damnationis statu relinquere, aut in gratiâ ad fidem & conversionem necessaria communicatione præterire. Quotquot autem verè credunt, ajunt iterum c. II. doctrinæ approbatae, a. VII. & VIII. & per mortem Christi à peccatis, & interitu liberantur ac servantur, illis hoc beneficium, ex solâ Dei gratiâ, quam nemini debet, ab aeterno ipsis in Christo data, obtingit, ad eos SOLOS fide justificante donandos, & per eam ad salutem infallibiliter perducendos: hoc est, voluit Deus, ut Christus per sanguinem crucis (quo novum fœdus confirmavit) ex omni populo, tribu, gente & lingua, eos omnes SOLOS, qui ab aeterno ad salutem electi, & à Patre ipsi dati sunt, efficaciter redimeret. &c. Quoniam igitur inter nos & Calvinianos dissensus in fundamento fidei, proh dolor! est & manet, consensus in pacem religionis nobis est & manet impossibilis; Veritas enim & Pax religionis adeò arctè connatae sunt, ut Deus unum cum altero severè jusserit, & nos unum sine altero verè colere non possimus. Vid. Zach. VIII, 19. conf. II. Cor. VI, 14. 15. II. Joh. V, 10. 11.

Nota. 1. S. Augustinus & B. Lutherus in fervore disputationis cum Pelagianis & Pelagianizantibus duriùs aliquando de Gratia & Prædestinatione locuti sunt; ita tamen ut uterqve extra fervorem se satis orthodoxè explicaverit, ut abundè à nostris ex eorum scriptis hinc inde probatum. Posito tamen nullatenus autem concessio hos Magnos herôes in errores Calvinisticos de Prædestinatione verè & constanter

stanter consensisse, nihil tamen inde hodiernis Syncretistis præsidii, non enim ab Ecclesia moniti sunt de his erroribus, si autem moniti fuissent, & ut illi non resipuissent, æquè ac illi indigni fuissent communione religiosa.

2. Hactenus scripta sunt *prima integri alicujus systematis jam à nobis horis successivis adornati lineamenta*, integri alicujus systematis, in quo Status controversiarum hic positi sufficienter explicati, & omnes rationes hic adductæ evidenter vindicatæ, edimus autem hæc prima lineamenta, ut partim nos ipsi, partim alii, principalium controversiarum Calvinianarum verum Statum, primarias nostras rationes, & harmoniam Calvinismi & Papismi in punctis inter nos & Calvinianos controversis haberemus sub uno aspectu, reliqua suo tempore dabimus, fructuere his, benevole lector,
& Vale.

Soli DEO Gloria.

Ne hæ pagellæ maneant vacuæ, placet ex Summa contro. Papalium repetere hoc inuictum pro veritate Ecclesiæ, quam vocant, Lutherana argumentum:

Quæ Ecclesia ex limpidissimis fontibus Israëlis præter veræ pietatis studium etiam vivæ ac solidæ consolationis fundamenta afflictis peccatoribus suppeditat, illa est vera Jesu Christi Ecclesia.

Ecclesia Lutherana, non Pontificia, nec Calviniana, ex limpidissimis Israëlis fontibus præter veræ pietatis studium etiam vivæ ac solidæ consolationis fundamenta afflictis peccatoribus suppeditat.

E. *Ecclesia Lutherana, non Pontificia, nec Calviniana, est vera Jesu Christi Ecclesia.*

Maj. Matth. VII, 16. *A fructibus eorum cognoscetis eos.*

Rom. XV, 4. *Nam quæcumque præscripta sunt, in nostram doctrinam præscripta sunt: ut per patientiam & consolationem Scripturarum spem habeamus.*

Min. *Quia sola Ecclesia Lutherana sufficientiâ & universalitate meriti Christi afflictos peccatores cum Scriptura erigit, quos meriti Christi insufficientiâ Ecclesia Pontificia, & particularitate Ecclesia Calviniana contra Scripturâ opprimunt.*

De

Christi.

Script. S. Rom. . . .

5. Porro ei, qui non operatur, sed credit in eum, qui justificat impium, imputatur fides sua ad justiciam.

6. Quemadmodum & David explicat beatificationem hominis, cui Deus imputat justiciam absque operibus.

7. Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum obiecta sunt peccata.

Script. S. Heb. VII.

24. At hic (Jesus Sponsor potioris Test.) quod idem manet in aeternum, perpetuum habet sacerdotium.

25. Unde & salvos facere
AD PLENUM (παντλης)
potest, qui per ipsum adeunt Deum, semper vivens, ad hoc, ut interpellet pro illis.

Insufficiencia meriti

Christi.

Concil. Pontif. Trid.

Sess. VI.

Can. II. Si quis dixerit hominem justificari, vel sola imputatione justicie Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia & charitate, qua in cordibus eorum per Spiritum S. diffundatur, atque illis imbareat, aut etiam gratiam qua justificamur esse tantum favorem Dei, Anathema sit.

Concil. Pontif. Trid.

Sess. cit.

Can. 30. Si quis post acceptam justificationis gratiam, cuilibet peccatori penitenti iam culpam remissam & reatum aeternae poenae deleri dixerit, ut nullus maneat reatus poenae temporalis exolvenda, vel in hoc seculo, vel in futuro in purgatorio, antequam ad regna caelorum aditus patere possit. Anathema sit.

De

CUNCTOS homines vult sal-
vos fieri, & ad agnitionem
veritatis venire.

5. Unus enim Deus, unus
etiam Conciliator Dei & ho-
minum, homo Christus Iesus.

6. Qui dedit semetipsum
precium redemptionis pro
OMNIBUS: ut esset testi-
monium temporibus suis.

Script. S. I. Joh. II.

1. Filioli mei, hæc scribo
vobis, ne peccetis: & si quis
pescaverit, advocatum ha-
bemus apud Patrem, Iesum
Christum justum.

Et ipse est propitiatio pro
peccatis nostris: non pro no-
stris autem **TANTUM**, sed
etiam pro **TOTIUS MUN-**
DI.

Vera hæc S. Sc. & harum congreg. in art. fu-
mentali pugna excussit Bell. l. 2. de Just. c. 7. &
c. 7. ut & S. Dordr. c. 2. a. 3. 4. 5. 6. insignes verit.
æ confessiones, quas l. c. vide, & vim verit. mi

☞:(o):☞

Art. VIII. Synodi
jicit errores eorum, quæ
cent, Deum nemine
mera justa sua volunta
crevisse in lapsu Ada,
communi peccati &
mnationis statu relinq
aut in gratia ad fide
conversione necessaria
municatione præterire

Syn. Calvin. Dor
cap. II. doct.

Art. VI. Synodus
errores eorum qui imp
tionis & applicationis
stinctionem usurpant,
cautis & imperitis han
monem instillent: D
quantum ad se at
omnibus hominibus ex
ea beneficia volui, co
re, quæ per mortem C
acquiruntur.

30

F. Reppien.

thema sit. O miserum anath
dubitatione de intentione alte

Conclusio

An ob dissensum in fun
sensus in pacem religion
nobis sit impossibilis?

Resp. *Fundamentum fidei*
fidei, quæ creditur, est q; vel
I. Cor. III, II. vel *Dogmaticum*
Evangelicum de gratiosâ D
Christo voluntate, fides en
angulari lapidi Christo Jesu
tur, & in eo nititur. Eph. II, 2
tiunt à nobis Calviniani, Esse
catione reali dissolvendo, ut
gmaticum negatâ harmoniâ
revelata, & negatâ universalita
& merito Christi enervando, u
& IV. Silemus de evacua
qua creditur, verbi sc. & Sac
qv. Imam & ultimam. Sile
Pontificiis impr. coryphæo Jes
præcipuis fidei articulis, de
singulas controversias notis
quod ipsi Calviniani Dord
mentum ut hæreticum rejec
sc. *predestinationis decretum*
tuerint. *Synodus rejicit et*

ntificios
niseros!

ei con
vinianis

& basis
tus Jesus.
mprimis
tores in
struimus
eo nasci
ve dissen
communi
. II. Do
arcane &
de gratiâ
ad qv. III.
um fidei,
de qua ad
rismo cum
rmino in
aribus ad
nonemus,
m funda
absolutum
um substi
ingvunt
cap. I.

